

DIJOUS, 08/10/2009 - 06:00h

Cristovão Tezza, entre la ficció i la vida

Club Editor publica 'El fill etern', primera novel·la traduïda al català del brasiler Cristovão Tezza

Club Editor publica '[El fill etern](#)', la primera obra traduïda al català de l'escriptor [Cristovão Tezza](#) (Brasil, 1952). La novel·la, que parteix d'un fet autobiogràfic, és, segons l'autor, un projecte literari sobre la relació pare-fill en el context de la generació dels seixanta-setanta. El llibre li ha donat projecció internacional, amb traduccions al francès, neerlandès, italià, i l'ha popularitzat al seu país. I ara ha passat per Barcelona.

El protagonista de 'El fill etern' és un jove escriptor de vint-i-vuit anys immersit en els moviments contraculturals de la dècada dels seixanta i setanta: un personatge egocèntric, defensor de la llibertat a tot preu, del dret de viure al marge del sistema, del dret de la diferència (ha reivindicat sempre el dret de ser diferent). Però quan li neix un fill amb la síndrome de Down... sorgeix la paradoxa: la defensa de la diferència teòrica que fa en el pla teòric (ser diferent en la manera de viure, deixar de ser convencional) s'estavella contra la dificultat d'acceptar la diferència del fill.

—Aquest és un dels elements essencials de la novel·la?

—Sí, segur, és l'ànima de la novel·la. El projecte d'escriure-la va tardar a madurar, era un forat negre en la meua vida d'escriptor. Vaig tenir un fill amb la síndrome de Down, però mai no havia pensat a escriure sobre aquest tema. Ara, aquests darrers anys no m'ho podia treure del cap. El problema no era existencial, sinó literari: com escriure sobre el tema més important de la meua vida, fer literatura d'un tema tan sensible i emotiu. La societat té un discurs preparat per a la vida, però la literatura no treballa amb discursos fets, sinó que ha d'anar més enllà. Al principi vaig pensar a escriure un assaig, però de mica en mica vaig anar imaginant la construcció d'un personatge i la narració en tercera persona. Ha estat un fet fonamental, perquè m'ha donat una llibertat extraordinària. Com a escriptor em vaig oblidar de mi mateix, perquè el llenguatge té una força pròpia, i jo m'he allunyat de la perspectiva de la vida per concentrar-me en el fet estètic. La ficció també m'ha alliberat del compromís amb la veritat. No he fet pas una biografia. I d'aquesta manera he aconseguit de donar sentit a un conjunt d'esdeveniments que a la vida real no tenien un lligam.

—Vostè és molt dur amb el jove escriptor protagonista del llibre. Es castiga a vostè mateix?

—Jo no em reconec en el pare i escriptor del llibre. No tinc el mateix temperament, encara que sí que hi ha moments que parlo de coses que m'han passat. Jo no crec en la literatura com a catarsi, més aviat considero que la literatura és 'la venjança que se serveix freda'. Ara, també he de dir que aquest llibre m'ha fet molt de bé, per raons pràctiques, perquè m'ha obert les portes, tant del públic del Brasil com del públic internacional. I personalment, fa molts anys que tinc una relació, sense sentimentalismes, magnífica amb el meu fill.

Cristovão Tezza

+ Més notícies a [VilaWeb Lletres](#).

← TORNEU A PORTADA

Plug-in Ausente →

— Com ha influït la seva literatura el fet de tenir un fill amb la síndrome de Down?

— Diria que no m'ha influït. Temàticament segur que no, perquè mai abans no havia fet cap referència a la síndrome de Down en cap dels més de vuit llibres que ha publicat. I precisament a 'El fill etern', un dels meus temors era que la gent cregués que era un llibre sobre la síndrome de Down. Tenia por que la gent no em convertís en un especialista en la matèria i no ho sóc.

— El tema de la diferència no es tracta des d'un aspecte social sinó des del fet individual. Però vostè té la voluntat que el lector prengui consciència del llarg camí que la societat ha de fer encara per acceptar els discapacitats?

— Això passa encara que jo no m'ho hagués plantejat mai durant l'escriptura del llibre. I ho dic perquè he rebut i rebo moltíssims emails en aquest sentit.

— A 'El fill etern' utilitza material autobiogràfic com a punt de partida de la novel·la. És un fet habitual en la seva trajectòria literària?

— Doncs no. Només ho he fet en una altra ocasió, en el llibre 'Ensaio da Paixão (1979)', on relato les experiències que vaig viure amb un grup de teatre marginal, de teatre de carrer. És una novel·la de formació, la podríem considerar la primera de l'etapa de maduresa. I en una altra novel·la, 'Trapo', del 1988, que és la història d'un professor que troba els originals d'un poeta suïcida, metafòricament jo seria el poeta suïcida: en aquell temps vaig entrar a la universitat de professor de llengua portuguesa i em sentia molt incòmode per aquest fet, perquè era una traïció als ideals de joventut que tenia... El 2004 vaig publicar 'O fotógrafo', on preparava el terreny de 'El fill etern', quant al llenguatge. És un viatge a la intimitat de cinc persones que s'interrelacionen.

— Diu que fa un canvi de llenguatge?

— Sí, faig un salt per escriure amb més llibertat. I això es veu en la proximitat del narrador, el punt de vista, els salts de temps, la frase llarga...

— I ara què escriu?

— Fa dos anys que escric una història d'amor. Vull que tingui la mateixa intensitat que 'El fill etern', però l'èxit de 'El fill etern' no em deixa acabar-la.

— Ha guanyat molts premis amb 'El fill etern', però també ha guanyat lectors al Brasil?

— Sí, gràcies al llibre sóc bastant conegut al Brasil i escric una columna literària a la revista [Folha](#) de São Paulo. Segurament tot això em permetrà de deixar la universitat, deixar d'estar incòmode i recuperar els ideals de joventut. (Riu.)

M. S.